
הערה

Author(s): י. פ. בער

Reviewed work(s):

Source: *Zion* / ציון, Vol. (תשכ"ו), pp. 105-105

Published by: [Historical Society of Israel/](http://www.jstor.org/stable/70047108)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70047108>

Accessed: 14/11/2011 05:07

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel/ is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion* /.

<http://www.jstor.org>

שורות אחדות אחרי זה את דוד הראובני כאיש הריניסאנס, בעל "מזיגה מיוחדת של השכלה עברית וחילונית גם יחד—דעתי אינה כך—והוא קרא ספרים חיצוניים, רומאנים, ספרי נוסעים וכדומה". לפרופ' בער, הרואה את הדברים בעיניו שלו. אין חשוב אם לשון חבור עיקר או תבור, כי "שניהם עיקר" בסיפור אגדה ספרותי או מגמתי. ואולם, מכיון שאני דן בשאלה מתוך ראייתו של דוד הראובני, חשוב לי לדעת מה סיפר הראובני ואיך תיאר וכינה את ארצו—ומה היו המקורות שלפניו.

ולא דוקא כאשכנזי היה "טיפוס שלא ידענו עד עכשיו"—אלא גם ככל יהודי, כי הוא לא היה בן-טיפוס, הוא היה אישיות מיוחדת *sui generis*.

אם לאמור שהיה סביבו ארגון (בסימן-שאלה מצדי) או חבר תומכים, כדעת מר בער—זו היא שאלה של טרמינולוגיה. כמו כן ענין המס על הקהלות שאת הטלתו אני מייחס להראובני או לתומכיו, איני מוציא מתוך ענין נרות-השעוה בלבד—שגם הוא חוזר יותר מפעם אחת—אלא מתוך יחסיו עם קהלות אפריקה, מתוך משלוח השליחים אליהם עם חתומות ודגלים, מתוך קבלו משלחות מהן, מתוך היותו תלוי בהן, מתוך נחטו אגרות המלצה אל כל הקהלות וכו'—יחד עם העובדא שהוא היה זקוק לכסף—והיה לו כסף רב! דומני שכל ענין יהודי אפריקה, במשא-ומתן מרובה שלא נחברר כל צרכו, אינו מתיישב בשלימות לפי הערכת מר בער את הראובני ופעולותיו.

ביחס ללשונו, אף אני לא הנחתי הנחה אלא שהיה בעל לשון אירופית, ורק סברות לינגוויסטיות אני מוצא להיותו אשכנזי, אך יתכן—ושוב מתוך סברות לינגוויסטיות בלבד, שמר בער לא גילה אותן, שהוא היה ספרדי. בין כך ובין כך היה עם-ארץ בתרבות עברית, ואל התרבות הכללית של הדור הוא מתבונן בעיני בן-כפר שבא לעיר.

ואולם, נראה לי שכל הרואה בספרו יצירה ספרותית בעלת מגמה, ואינו רואה את הרקע הריאלי ואת השתלשלות התופעה, אינו יוצא ידי חובה כלפי הענין. זהו ה"ניסוי", שבזכותו לא היה הראובני קיים כלל, ואחר כך היה רמאי ובדאי—ולבסוף מעין מיסיונר של אמונה. ואשר לפרטי הספור, אני לא קראתי את דברי הראובני כקרוא מדרש פליאה וסתרים—אך קראתי אותו כקראי בספרו של מרקו פולו ובספרו של לודוביקו וארתימא.

ולא אוסיף להאריך. הרי לויכוח הדעות שבין פרופ' בער וביני—לויכוח הדעות מצד עצמן—הוקדש כל המבוא לחיבורי, והובאו כל התעודות. יבואו ויוכיחו.

יש לי הרושם שעיקרי דבריו של מר בער היו כלולים באותם המקומות שבהם הוא מבטל את דעתי, מפני שאינה נראית לו—אך מבלי להביא ראיה כנגדי. אני משער שמדברים אלו אפשר היה לצרף דמות אחרת של הראובני, דמות הראויה בעיניו של פרופ' בער—ושראו לה שתבוא לידי גילוי.

א. ז. אשכנזי

הערה

בתשובה למאמרו של ד"ר אשכולי נראה לי להדגיש שלפי דעתי חילוקי הדעות שבינינו יסודם בעיקר בהבדל שבשיטות ולא בהבדל שבהשקפות, וכמו שאמרתי בבקרתי, לא באתי לגרוע מערכו הרב של הספר שבו הונח יסוד מוסד לחקר הראובני¹.

י. פ. בער

1 בהדפסת חליפת-דברים זו מסיימת מערכת "ציון" את הוכוח על דפי רבעונה.